

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
Сектор за макроекономска политика

КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

септември 2012 година

Скопје, ноември 2012 година

РЕЗИМЕ

НА НАЈВАЖНИТЕ КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

септември 2012 година

- Индустриското производство во септември 2012 година забележа минимален пад од 0,1% во однос на август 2012 година;
- Стапката на инфлација на годишна основа изнесува 5,3%, а на месечна основа 1,4%. Просечната стапка на инфлација во првите девет месеци од 2012 година изнесува 2,8%;
- Годишен пад на физичкиот обем на извозот во периодот јануари-септември 2012 година од 13,5%, со вредносен пад од 3,5% и пад на увезените количини на стоки од 0,1%, со вредносен пад од 1,9%, што резултираше со зголемување на трговскиот дефицит за 0,9% во однос на истиот период од 2011 година;
- Поголемо остварување на вкупните приходи во Буџетот од 0,5% и зголемена реализација на вкупните расходи од 2,8% во периодот јануари-септември 2012 година во однос на истиот период лани; Дефицит на Буџетот на РМ од 12.025 милиони денари (2,47% од БДП) и дефицит на Централниот буџет од 10.427 милиони денари (2,14% од БДП);
- Раст од 6,7% на годишна основа на вкупните кредити кон приватниот сектор и раст од 5,7% на вкупниот депозитен потенцијал на банките;
- Намалување на бројот регистрирани невработени лица за 15,9% во септември 2012 година споредено со истиот месец лани.

1. Реален сектор

Индустриско производство

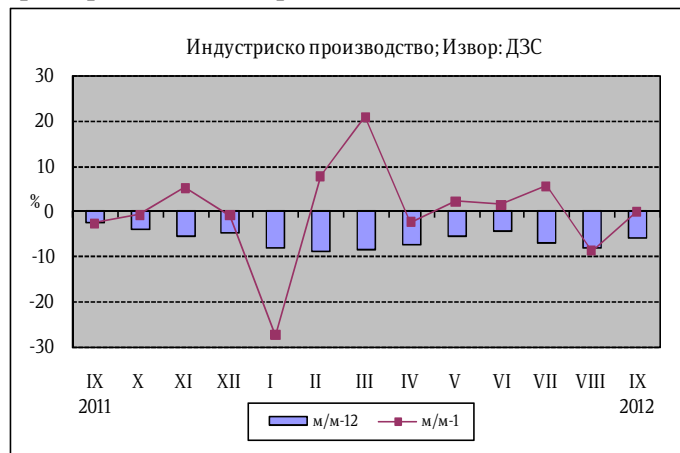
Индустриското производство во септември 2012 година во однос на август 2012 година забележа минимален пад од 0,1%. Секторската анализа укажува дека раст е забележан во секторите Преработувачка индустрија од 2,5% и Рударство и вадење камен од 0,3%, додека секторот Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација забележа пад од 21,6%. Десезонираниот месечен раст на индустриското производство во септември 2012 година изнесува -0,4%, што укажува на позитивни сезонски ефекти во индустријата.

Индустриско производство (во %) - септември 2012 година			
	м/м-12	м/м-1	$\frac{I-IX\ 2012}{I-IX\ 2011}$
Вкупно	-5,6	-0,1	-6,9
Рударство и вадење камен	3,3	0,3	-4,2
Преработувачка индустрија	-6,8	2,5	-7,0
Снабдување со ел. енергија, гас пареа и климатизација	3,1	-21,6	-6,9

Извор: ДЗС

Значителен раст на месечно ниво е остварен кај следните гранки: производство на текстил 40,5%, производство на хартија и производи од хартија 27,6%, производство на хемикалии и хемиски производи 23,7%, производство на прехранбени производи 17,7%, производство на основни фармацевтски производи и препарати 15,4%, производство на мебел 13,3%, производство на производи од гума и производи од пластични маси 11,3% и производство на облека 9,5%.

Во септември 2012 година индустриското производство забележа пад од 5,6% во споредба со септември 2011 година. Анализирани по сектори, раст забележаа секторите Рударство и

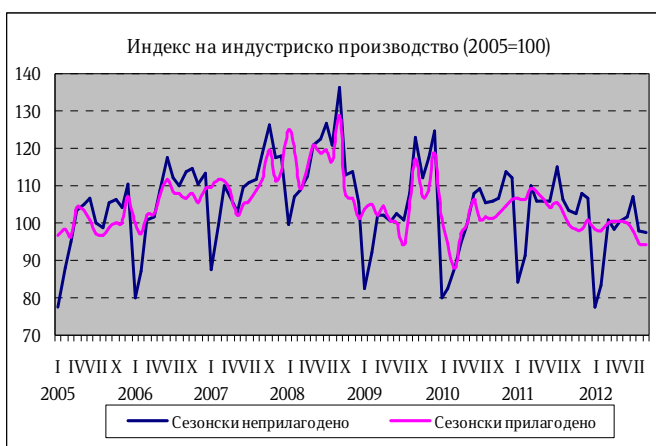
вадење камен од 3,3% и Снабдување со електрична енергија гас, пареа и климатизација од 3,1%, додека секторот Преработувачка индустрија забележа пад од 6,8%.

Во рамките на преработувачката индустрија позитивен годишен раст е регистриран кај 7 од 23 гранки, кои сочинуваат 22,82% од индустриското производство. Раст е забележан кај една од трите носечки гранки со двоцифрено учество во структурата на индустриското производство. Така, значителен раст од 12,4% е остварен кај производството на прехранбени производи. Производството на метали забележа пад од 2,0%, а производството на облека пад од 13,2%. Висок раст на годишна основа е регистриран кај производството на фабрикувани метални производи освен машини и опрема од 143,1%, производството на производи од гума и производи од пластични

маси од 27,9% и производството на основни фармацевтски производи и фармацевтски препарати од 24,8%.

Најголем позитивен придонес во годишниот раст на индустриското производство во септември 2012 година има производството на фабрикувани метални производи освен машини и опрема (4,7 п.п.), а најголем негативен придонес има производството на кокс и рафинирани нафтени производи (-4,4 п.п.).

На кумулативна основа, индустриското производство во периодот јануари – септември 2012 година во однос на истиот период од 2011 година регистрира пад од 6,9%. Секторот Преработувачка индустрија забележа пад од 7,0%, секторот Снабдување со електрична енергија, гас, пара и климатизација забележа пад од 6,9%, а секторот Рударство и вадење камен пад од 4,2%.

Податоците за индустриското производство по наменски групи во септември 2012 година во однос на септември 2011 година покажуваат раст на производството кај групите: Капитални производи од 19,6% и Енергија 1,0%. Пад на производството има кај групите: Нетрајни производи за широка потрошувачка 14,7%, Трајни производи за широка потрошувачка 3,5% и Интермедијарни производи, освен енергија 1,8%.

На месечно ниво податоците за индустриското производство по наменски групи во септември 2012 година покажуваат зголемување на производството во групите: Капитални производи 21,6%, Нетрајни производи за широка потрошувачка 1,9% и Трајни производи за широка потрошувачка 1,2%. Пад е забележан во следните групи: Енергија 18,3% и Интермедијарни производи, освен енергија 0,7%.

На кумулативна основа, во првите девет месеци од 2012 година во однос на истиот период од минатата година пад на производството е забележан во сите групи, и тоа: Трајни производи за широка потрошувачка 40,2%, Енергија 19,3%, Нетрајни производи за широка потрошувачка 3,2%, Капитални производи 1,9% и Интермедијарни производи освен енергија 1,6%.

Деловни тенденции во преработувачката индустрија

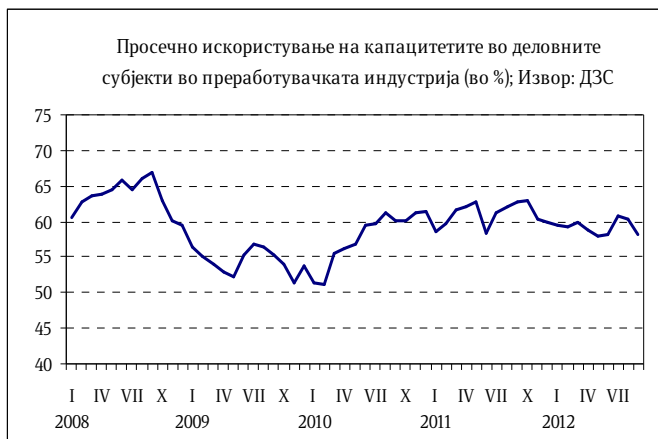
Според оценката од раководителите на деловните субјекти, тековната економска состојба на деловните субјекти во септември 2012 година е понеповолна во однос на претходниот месец и во однос на септември 2011 година.

Оценката за обезбеденоста на производството со порачки е понеповолна во

однос на претходниот месец и во однос на септември 2011 година. Оценката за обемот на производството во изминатите три месеци е понеповолна во однос на август 2012 година, како и во однос на септември 2011 година. Очекувањата за обемот на производството во наредните три месеци се понеповолни во однос на претходниот месец и во однос на септември 2011 година

Во однос на бројот на вработените, очекувањата во септември 2012 година за наредните три месеци се понеповолни во однос на минатиот месец, а во однос на септември 2011 година очекувањата се подобвени.

Просечното искористување на капацитетите во септември 2012 година изнесува 58,2%, што претставува намалување во однос на претходниот месец кога изнесуваше 60,3%. Споредено со септември 2011 година, искористеноста на капацитетите е пониска за 4,5 п.п..

Залихите на сировини и репроматеријали, како и тековните набавки на сировини и репроматеријали се под и околу нормалата. Оценката за сегашната состојба со залихите на готови производи е понеповолна во споредба со претходниот месец и во споредба со септември 2011 година. Во наредниот тримесечен период, според оценката на раководителите, просечните набавни цени на инпутите како и продажните цени на готовите производи се очекува да се намалат.

Најголемо влијание на ограничувањето на обемот на производството во септември 2012 година имаат следните фактори: недоволна странска побарувачка со 24,0%, недоволна домашна побарувачка со 19,0%, финансиски проблеми со 14,8%, неизвесно економско окружување со 8,8%, недостиг на квалификувана работна сила со 7,9% и конкурентен увоз со 7,4%.

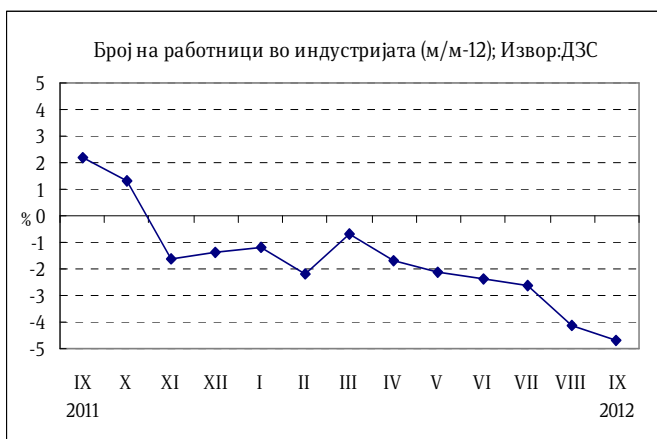
Како ограничувачки фактори во септември 2012 година во однос на август 2012 година, помал број од деловните субјекти ги посочиле: недостигот на квалификувана работна сила, недостигот на енергија, недостигот на сировини и финансиските проблеми, додека поголем број од деловните субјекти ги посочиле: недоволната странска побарувачка и недоволната домашна побарувачка. Кај останатите фактори нема позначајни промени.

Број на работници во индустријата

Бројот на работници во индустријата во септември 2012 година во однос на септември 2011 година забележа намалување од 4,7%. Секторската анализа укажува на зголемување на бројот на работници во секторите Снабдување со електрична енергија, гас, параа и климатизација за 1,7% и Рударство и вадење

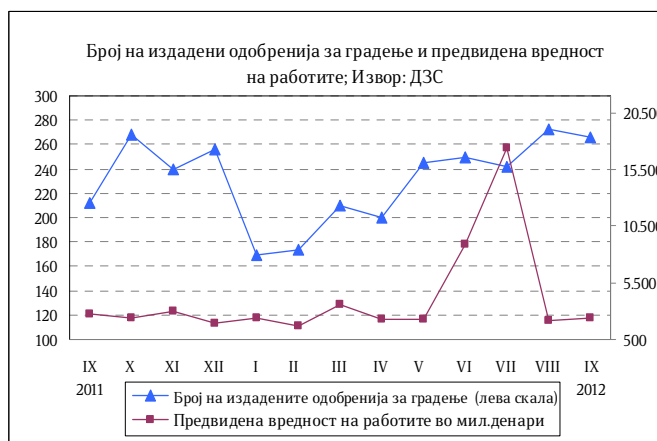
камен за 0,5%, додека намалување на бројот на работници на годишно ниво има во секторот Преработувачка индустрија од 5,7%.

Податоците за бројот на работници во индустријата по наменски групи во септември 2012 година во однос на септември 2011 година покажуваат дека во групата Енергија има зголемување на бројот на работници за 1,1%, додека намалување има кај групите: Капитални производи за 11,3%, Трајни производи за широка потрошувачка за 9,2%, Нетрајни производи за широка потрошувачка за 6,9% и Интермедијарни производи, освен енергија за 1,6%.

Број на издадени одобренија за градење и предвидена вредност на објектите

Во септември 2012 година се издадени 266 одобренија за градба, што е за 25,5% повеќе во однос на септември 2011 година. Вкупниот број издадени одобренија за градење во однос на август 2012 година, кога беа издадени 272 одобренија, се намали за 2,2%.

Предвидената вредност на објектите, според издадените одобренија за градење во септември, изнесува 2.384 милиони денари, што е за 13,2% помалку во однос на истиот месец од 2011 година, а во однос на август 2012 година вредноста на објектите бележи зголемување за 13,5%.

Анализирано по видови објекти, од вкупниот број издадени одобренија за градење, 196 (73,7%) се наменети за објекти од високоградба, 21 (7,9%) за објекти од нискоградба и 49 (18,4%) за објекти за реконструкција.

Анализирано по типови инвеститори, од вкупно 266 објекти за кои се издадени одобренија за градба, на 210 (78,9%) како инвеститори се јавуваат физички лица, а на 56 објекти (21,1%) инвеститори се деловни субјекти.

Во септември 2012 година е предвидена изградба на 476 станови, со вкупна корисна површина од 47.536 м². Бројот на предвидени станови за изградба е намален за 29,6% во однос на истиот месец од 2011 година, а за 23% е намален во однос на август 2012 година.

Анализирано по региони, најмногу одобренија за градба се издадени во Скопскиот регион, вкупно 68 одобренија, од кои 49 се за инвеститори - физички лица и 19 за инвеститори - деловни субјекти. Најмалку издадени одобренија има во Вардарскиот и Североисточниот регион, по 13 одобренија, при што и во двата региона по 11 одобренија се издадени на инвеститори - физички лица и по 2 за инвеститори - деловни субјекти.

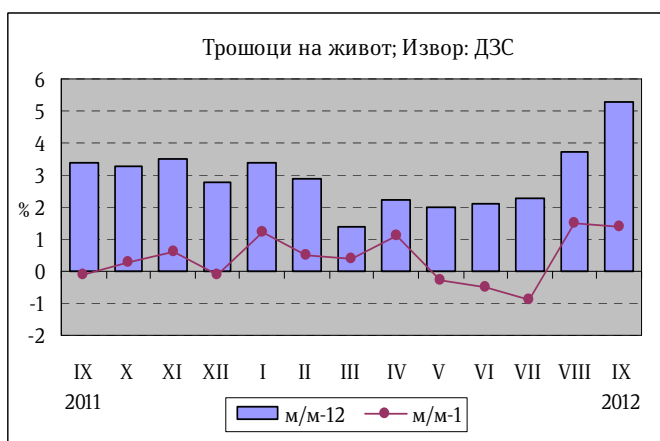

Во периодот јануари-септември 2012 година, најмногу одобренија за градба се издадени во Скопскиот регион, вкупно 600, од кои 370 одобренија се за инвеститори - физички лица, а 230 за инвеститори - деловни субјекти. Најмалку издадени одобренија има во Вардарскиот регион, вкупно 101 одобрение, од кои за 62 одобренија инвеститори се физички лица, а за 39 инвеститори се деловни субјекти.

Инфлација

Стапката на инфлација, измерена според Индексот на трошоците на живот, во септември 2012 година изнесува 5,3% во однос на истиот месец претходната година. Просечната стапка на инфлација во периодот јануари - септември 2012 година изнесува 2,8%.

На годишна основа, во септември растот на цените е највисок во категоријата Домување од 10,4%, што се должи, пред сè, на растот на цените за огрев и осветление кои забележаа раст од 15,2%. Раст на цените е забележан и кај следните категории: Облека и обувки 6,6%, Исхрана 5,8%, Сообраќајни средства и услуги 3,6%, Култура и разонода 3%, Хигиена и здравје 2,6%, Ресторани и хотели 2% и Тутун и пијалаци 0,1%. Пад на цените е забележан во категоријата Административни и финансиски услуги од 1%.

Стапката на инфлација во септември споредено со претходниот месец изнесува 1,4%. Највисок месечен раст на цените е забележан кај категоријата Култура и разонода од 2,8%. Категоријата Исхрана забележа месечен раст на цените од 2,4%, најмногу како резултат на зголемените цени на зеленчукот

(11,1%), јајцата (10,8%) и растителните масти (10,4%). Категоријата Сообраќајни средства и услуги забележа месечен раст на цените од 1,9%, пред сè како резултат на зголемените цени на течните горива и гасот за 4,8% и на нафтните деривати за 4,3%. Раст на цените е забележан и во категориите Облека и обувки 1%, Хигиена и здравје 0,3% и Домување 0,1%. Цените останаа непроменети во категориите Тутун и пијалаци и Административни и финансиски услуги, додека во категоријата Ресторани и хотели беше забележан пад на цените од 0,3%.

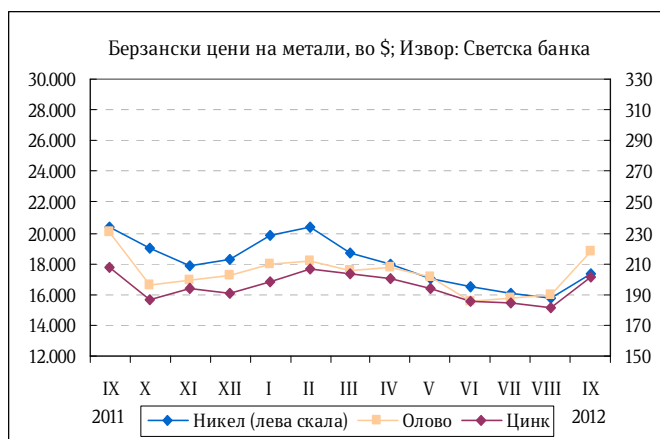
Во септември 2012 година цените на мало се повисоки за 4,7% во однос на септември 2011 година. Споредено со претходниот месец цените на мало се повисоки за 1,1%. Просечниот раст на цените на мало во периодот јануари - септември 2012 година изнесува 3,1%.

Берзански цени

Во септември 2012 година цената на суровата нафта (Brent) на светските берзи изнесуваше 113,4 долари за барел, колку што изнесуваше претходниот месец. Споредено со септември 2011 година, цената на нафтата е повисока за 2,3%. Просечната цена на природниот гас во септември се намали за 1,6% во однос на претходниот месец.

Што се однесува до металните производи, никелот како производ со високо учество во македонскиот извоз, на светските берзи во септември се тргуваше по просечна цена од 17.288 долари за еден метрички тон (\$/мт), што претставува месечен раст на цената од речиси 10%. Споредено со септември 2011 година цената на никелот е пониска за 15,2%. Во рамките на основните метали, највисок месечен раст на цените има забележано оловото од 14,6%. Цената на железната руда во септември забележа пад од 7,4% во однос на претходниот месец. Благородните метали регистрираа месечен раст на цените, при што растот е највисок за среброто од 16,7%.

Цената на житото на светските берзи во септември забележа раст од 1,1% на месечна основа, колку што изнесуваше и во претходниот месец.

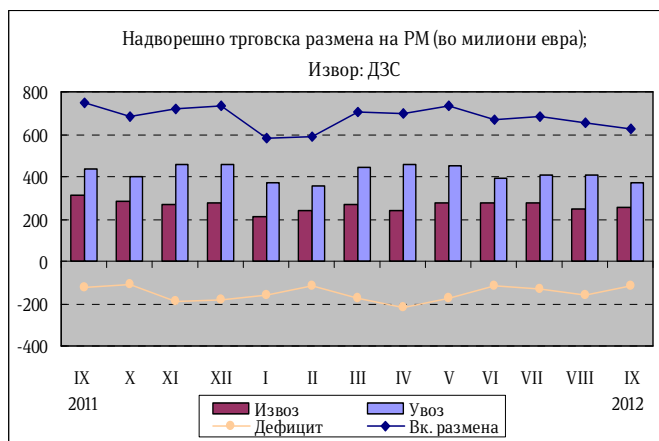

2. Надворешно-трговска размена

Вкупната надворешно-трговска размена во првите девет месеци од 2012 година бележи поместување надолу за 2,5% во однос на истиот период од 2011 година.

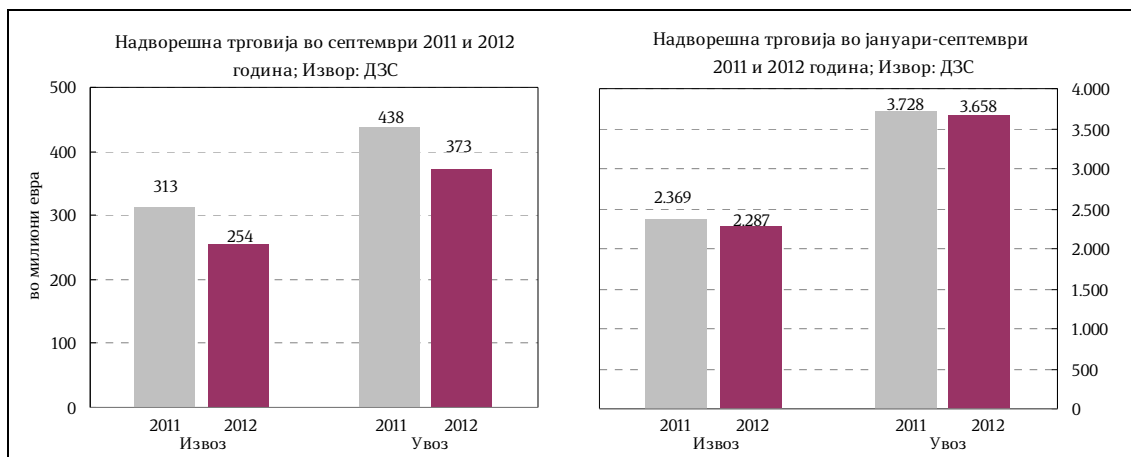
Извоз

Во периодот јануари-септември 2012 година физичкиот обем на извозот бележи пад од 13,5% во однос на истиот период од 2011 година, а вредноста на извезените стоки изнесува 2.286,6 милиони евра и бележи контракција од 3,5% (82,1 милиони евра) во однос на периодот јануари-септември 2011 година.

Анализирано на месечно ниво, во септември 2012 година извозот бележи раст од 2,7% во однос на претходниот месец.

Сезонски прилагоденото движење на извозот во септември 2012 година бележи месечен пад од 8,2%, што укажува на позитивното влијание на сезонскиот фактор (10,9 п.п.) врз извозот во овој месец.

Анализирано по тарифи, најзастапени производи во извозот се: катализатори на подлога со благороден метал или со соединенија на благородни метали како активна материја; фероникел; машини и апарати за филтрирање или пречистување други гасови со каталичка постапка; тутун; гасни масла со содржина на сулфур што не надминува 0,001% по маса; машки кошули од памук; табли, плочи, пултови, маси, ормани и други; топло валани плоснати производи од железо или нелегиран челик со ширина 600мм или поголема; руди на олово и концентрати; лекови приготвени во одмерени дози; руди на бакар и концентрати; и друго.

Главни групи производи (според СМТК) со најголемо учество во извозот во периодот јануари- септември 2012 година се: железо и челик со 21,9%, облека 14,8%, хемиски материи и производи 12,2%, пијалаци и тутун 5,9%, нафта и производи од нафта 5,2%, метална руда и отпадоци од метал 5,1%. Овие шест групи производи сочинуваат 65,1% од вкупниот извоз на државата.

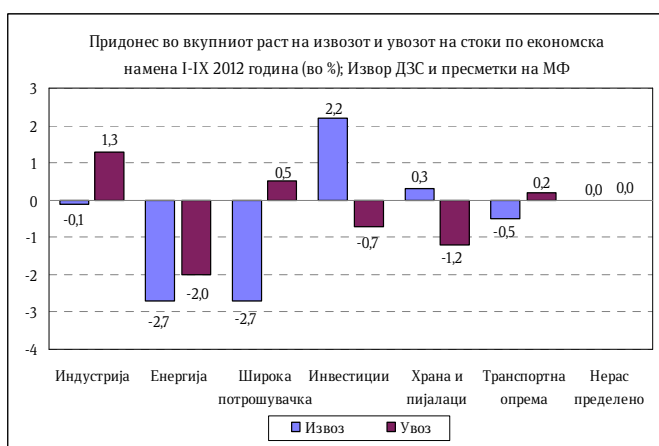
Во првите девет месеци од 2012 година, гледано по економска намена, најголемо учество во извозот имаат: стоките за индустриско производство (51,7%), потоа следуваат стоките за лична потрошувачка (32,6%), производите за инвестиции (9,4%) и енергијата (6,3%).

Увоз

Увезените количини стоки во периодот јануари- септември 2012 година се намалени за 0,1% во однос на истиот период претходната година, а нивната вредност изнесува 3.658,0 милиони евра, што претставува намалување за 1,9% (69,7 милиони евра) во однос на периодот јануари-септември 2011 година.

Анализирано на месечно ниво, во септември 2012 година увозот бележи пад од 8,3% во однос на претходниот месец.

Сезонски прилагоденото движење на увозот во септември 2012 година бележи месечен раст од 2,0%, што укажува на негативното влијание на сезонскиот фактор (10,3 п.п.) врз увозот во овој месец.

Извоз на нафта и производи од нафта*)				
	I-IX 2011	I-IX 2012	Салдо	Стапки во%
.000 Т	281,5	169,7	-111,9	-39,7
Мил. ЕУР	179,4	118,0	-61,4	-34,2
Мил. \$	253,8	151,7	-102,1	-40,2

*)Претходни податоци

Увоз на нафта и производи од нафта*)				
	I-IX 2011	I-IX 2012	Салдо	Стапки во%
.000 Т	925,7	778,6	-147,1	-15,9
Мил. ЕУР	541,5	513,2	-28,3	-5,2
Мил. \$	764,5	658,2	-106,3	-13,9

*)Претходни податоци

Најзастапени производи во структурата на увозот по тарифи се: гасни масла за други намени со содржина на сулфур што не надминува 0,001% по маса; платина, необработена или во прав; електрична енергија; руди на никел и концентрати; нафта сурова; моторен бензин со октански број (РОН) од 95 или поголем, но помал од 98; масла за ложење; топло валани со дебелина помала од 3мм; нафтени гасови и други гасовити јагленоводороди; лекови приготвени во одмерени дози; палладиум: необработен или во прав; и слично.

Извоз на хемиски производи*)				
	I-IX 2011	I-IX 2012	Салдо	Стапки во%
.000 Т	19,6	19,2	-0,4	-2,1
Мил. ЕУР	298,4	279,0	-19,4	-6,5
Мил.\$	418,4	358,5	-59,8	-14,3

*)Претходни податоци

Увоз на хемиски производи*)				
	I-IX 2011	I-IX 2012	Салдо	Стапки во%
.000 Т	20,6	19,4	-1,1	-5,4
Мил. ЕУР	58,7	51,2	-7,5	-12,8
Мил.\$	82,4	65,8	-16,6	-20,2

*)Претходни податоци

Најголем дел од увозот на стоки (според групи на СМТК) во периодот јануари-септември 2012 година, покрај нафтата отпаѓа на обоени метали; предиво, ткаенини и текстилни производи; железо и челик; друмски возила; електрична енергија; метална руда и отпадоци од метал; и друго.

Гледано по економска намена, во периодот јануари- септември 2012 година најголем удел во увозот имаат стоките за индустриско производство (42,5%), потоа следуваат: стоките за лична потрошувачка (23,2%), енергијата (20,4%) и производите за инвестиции (13,9%).

Извоз на железо и челик *)				
	I-IX 2011	I-IX 2012	Салдо	Стапки во%
.000 Т	600,9	499,3	-101,6	-16,9
Мил. ЕУР	532,8	500,9	-31,9	-6,0
Мил.\$	750,5	642,0	-108,6	-14,5

*)Претходни податоци

Увоз на железо и челик*)				
	I-IX 2011	I-IX 2012	Салдо	Стапки во%
.000 Т	446,5	407,6	-38,9	-8,7
Мил. ЕУР	237,9	213,4	-24,5	-10,3
Мил.\$	334,2	272,9	-61,3	-18,3

*)Претходни податоци

Салдо на трговска размена

Во првите девет месеци во 2012 година трговскиот дефицит се прошири за 12,4 милиони евра или 0,9% во однос на истиот период минатата година.

Доколку салдото на извозот и увозот на стоки го анализираме по економска намена, проширувањето на дефицитот е резултат на комбиниран ефект од: проширеното негативно салдо во размената со енергетските производи (горива и мазива) и стоките за лична потрошувачка, додека во спротивна насока дејствуваше поголемото стеснување на негативното салдо во размената со производите за инвестиции и стоките за индустриско производство.

Анализирано според економските групации на земјите, во периодот јануари-септември 2012 година, споредено со истиот период од 2011 година, извозот бележи пад кај групациите: Развиени земји, ЕУ 27, ЕФТА, Земји во развој и Западен Балкан, додека раст има кај групациите: Други развиени земји и неразвиени земји. Извозот во ЕУ бележи пад од 9,6% на годишно ниво, додека кај земјите од Западен Балкан истиот бележи пад од 23,6%.

Во првите девет месеци од 2012 година, надворешно-трговската размена на Република Македонија со Европската унија (ЕУ 27) во однос на истиот период претходната година се намалила за 6,2%, при што учеството на размената со оваа интеграција во вкупната надворешно-трговска размена бележи позитивно поместување од 3,2 п.п. и изнесува 60,4%, при што извозот на стоки учествува со 62,5%, а увозот на стоки со 59,1%.

Во периодот јануари- септември 2012 година, 76,4% од трговскиот дефицит на земјата е остварен во размената со Грција, Велика Британија, Русија, Турција

и Србија, а потоа следуваат: Кина, Бугарија, Швајцарија, Италија, Полска, Австрија, Словенија и други. Суфицит е остварен во размената со Германија, Косово, Босна и Херцеговина и Холандија.

Валутна структура

Гледано по валутна структура, 70,3% од трговската размена во периодот јануари-септември 2012 година е реализирана во евра, што во однос на периодот јануари- септември 2011 година претставува зголемување од 0,6 п.п.. На страната на извозот и увозот, еврото е застапено со 79,0% и 64,9%соодветно, при што застапеноста на еврото во извозот е зголемена за 1,7 п.п., додека кај увозот е на исто ниво во однос на истиот период од 2011 година.

Надворешно трговска размена на Република Македонија (по валути); пресметки на МФ												
увоз	I-IX 2011					I-IX 2012					апсолутна промена во валутна вредност	релативна промена во валутна вредност (во%)
	валута	колич. 000 t	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари	структ. во%	колич. 000 t	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари		
ЕУР	2.274,2	2.425.850.016	61,5027	149.196.325.782	64,9	2.171,1	2.373.925.057	61,5031	146.003.750.155	64,9	-51.924.959	-2,1
УСД	2.303,1	1.322.657.497	44,5426	58.914.603.834	25,6	2.400,7	1.213.840.488	47,8767	58.114.676.889	25,8	-108.817.009	-8,2
ГБП	1,9	293.134.846	70,4906	20.663.251.149	9,0	2,0	246.883.364	77,0299	19.017.400.847	8,5	-46.251.482	-15,8
ЕУР+УСД+ГБП	4.579,1			228.774.180.765	90,5	4.573,8			223.135.827.891	99,2		
вк извоз:	4.586,8			229.955.578.464	100,0	4.580,5			224.939.843.657	100,0		-2,2

Извор: Државен завод за статистика и НБРМ

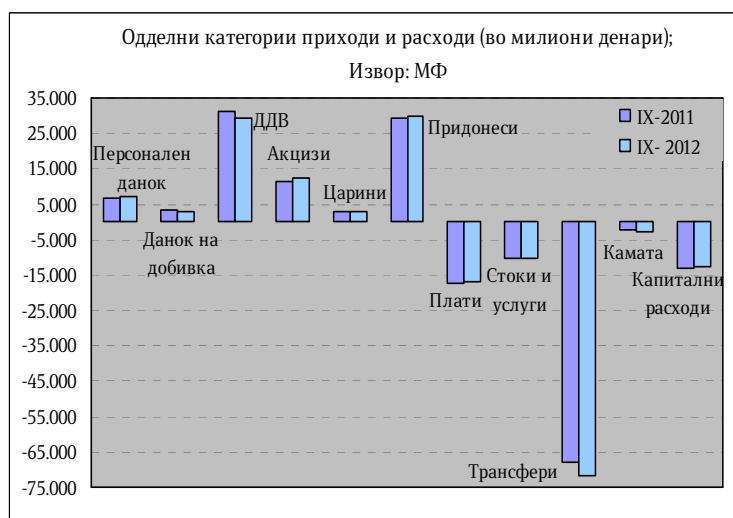
3. Фискален сектор

Буџетски приходи

Во периодот јануари-септември 2012 година вкупните приходи на Буџетот изнесуваа 102.377 милиони денари, односно 21,0% од БДП, што претставува поголемо остварување за 0,5% во однос на 2011 година.

Даночните приходи за првите девет месеци се реализирани во износ од 56.822 милиони денари, односно 11,7% од БДП и во однос на истиот период од 2011 година се намалени за 1,5%.

Данокот на додадена вредност е остварен во износ од 29.358 милиони денари, при што учеството на ДДВ во вкупните даночни приходи во овој период е доминантно и изнесува 51,7%. Акцизите се реализирани во износ од 12.166 милиони денари (учество од 21,4% во даночните приходи). Така, од овие два данока остварени се приходи од 41.524 милиони денари, односно 73,1% од вкупните даночни приходи (8,5% од БДП).

Притоа, ДДВ е наплатен во бруто износ од 43.563 милиони денари, од кои на даночните обврзници им е извршен поврат во износ од 14.206 милиони денари (бруто наплатата е пониска за 3,6%, додека повратот по основ на ДДВ е повисок за 0,1% споредено со истиот период од 2011 година).

Во структурата на ДДВ, најголемо е учеството на ДДВ при увозот кој забележува пад од 13,3%, додека ДДВ од прометот во земјата забележува пад од 8,3%, учеството на ДДВ донациите и каматата е незначително (0,6%) и забележува поголемо остварување за 9,8%. Набљудувано по одделни категории даноци, приходите од персоналниот данок се остварени во износ од 6.937 милиони денари и се зголемени за 1,2% на годишна основа (околу 72,1%, од реализираниот персонален данок претставува приходот од данокот на плати и други лични примања). Споредено со истите девет месеци во 2011 година приходите од данокот од добивка забележаа пад од 6,7%, што главно е резултат на данокот наплатен по основ на месечни аконтации и по основ на наплатен данок на исплатена дивиденда и друга распределба од добивката. Приходите од ДДВ забележаа пад од 5,3%, додека акцизите забележаа раст од 6,4%. Приходите од царината изнесуваа од 2.972 милиони денари и забележаа зголемување од 6,7%.

Неданочните приходи изнесуваа 9.546 милиони денари и во однос на истиот период од 2011 година се помали за 5,0% (во овие приходи се приходите од административни такси, патарини и др.).

Капиталните приходи реализирани по основ на продажба на градежно земјиште, станови и дивиденди, се остварија во износ од 4.066 милиони денари, што претставува зголемување од 26,7% во однос на истиот период претходната година.

Социјалните придонеси од плата се остварени во износ од 29.754 милиони денари, што е повеќе за 2,0% споредено со истиот период од 2011 година, при што зголемување на наплатата се забележува кај придонесите за пензиско осигурување од 1,9%, кај придонесите за вработување од 2,2%, односно придонесите за здравствено осигурување забележаа зголемување од 2,4%.

Буџетски расходи

Во периодот јануари-септември 2012 година вкупните расходи на Буџетот изнесуваа 114.402 милиони денари, односно 23,5% од БДП, што е повеќе за 2,8% во однос на 2011 година.

Во структурата на реализираните вкупни расходи, тековните расходи во износ од 101.933 милиони денари учествуваа со 89,1% (со учество од 20,9% во БДП) и се зголемени за 3,9% во однос на истиот период од 2011 година.

Доминантно учество во тековните расходни ставки имаа трансферите кои изнесуваа 71.570 милиони денари (14,7% од БДП), а втори по големина се платите и надоместоците со 17.032 милиони денари. Во вкупните расходи на Буџетот, структурното учество на расходите за плати и надоместоци изнесува 14,9% и во однос на 2011 година се намалени за 1,8%.

Расходите за стоки и услуги изнесуваа 10.407 милиони денари и споредено со истиот период од 2011 година се речиси исти, односно поголеми за 0,1%.

Трансферите забележаа зголемување од 5,5% споредено со истиот период од 2011 година и истите учествуваа со 62,6% во вкупните расходи. Социјалните трансфери изнесуваа 51.798 милиони денари, забележаа раст од 3,9% и учествуваа со 45,3% во вкупните расходи. Трансферите кон Фондот за пензиско и инвалидско осигурување зафаќаат најголем дел од социјалните трансфери, со износ од 30.582 милиони денари, зголемување од 5,3%, споредено со истиот период од 2011 година и сочинуваат 26,7% од вкупните расходи. Учеството на категоријата други трансфери, кои ги вклучуваат трансферите кон единиците на локалната самоуправа, изнесува 16,7% од вкупните расходи, односно забележаа зголемување од 10,0%, споредено со истиот период од 2011 година. Оваа година речиси сите, односно 83 единици за локална самоуправа преминаа во втората фаза на децентрализација. Блок дотациите кон единиците за локална самоуправа во износ од 10.275 милиони денари, беа реализирани за 6,8% повеќе во однос на деветте месеци на претходната година. Субвенциите и трансферите беа остварени за 15,1% повеќе.

Каматите се реализирани во износ од 2.924 милиони денари, што е за 15,5% повеќе во споредба со истиот период од 2011 година. Ваквото зголемување се должи пред сè на исплатата на доспеаните обврски за камати од задолжување во странство. Трошоците за камати од домашно задолжување забележаа зголемување од 1,9%, додека за странство беа зголемени за 22,5%.

Во анализираниот период средствата за капиталните расходи беа реализирани во износ од 12.496 милиони денари (2,6% учество во БДП), додека во вкупните расходи учествуваа со 10,9%.

Буџетско салдо

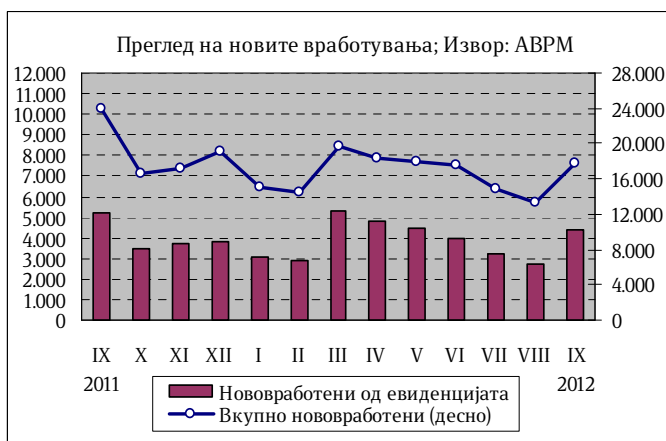
Во периодот јануари-септември 2012 година во Буџетот на Република Македонија остварен е дефицит од 12.025 милиони денари, што претставува 2,47% од БДП, додека дефицитот на Централниот буџет изнесува 10.427 милиони денари и претставува 2,14% од БДП.

4. Социјален сектор

Број на нововработени и регистрирани невработени лица во АВРМ

Во периодот јануари-септември 2012 година во Агенцијата за вработување на Република Македонија регистрирани се вкупно 149.129 нови засновани работни односи. Од вкупниот број нововработени, 41,4% се вработени на неопределено време, додека останатиот дел се вработени на определено време и за вршење сезонски работи. Споредено со истиот период од 2011 година, бројот на засновани нови работни односи е помал за 13,5%.

Во текот на септември засновани се 17.856 нови работни односи, од кои 24,6% се од евиденцијата на невработени. Одливот на лица од Регистарот на Агенцијата за вработување на Република Македонија во септември изнесува 11.409, од кои 37,2% претставуваат нови засновани работни односи. Во септември, во Агенцијата е регистриран прилив од 8.101 лица, од кои 50% се лица на кои им престанал работниот однос. Резултатот е намалување на невработеноста за 3.308 лица, односно за 1,3% во однос на претходниот месец. Така, во септември 2012 година бројот на невработени лица изнесува 248.509. Споредено со истиот месец од 2011 година, бројот на невработени лица е намален за 15,9%.

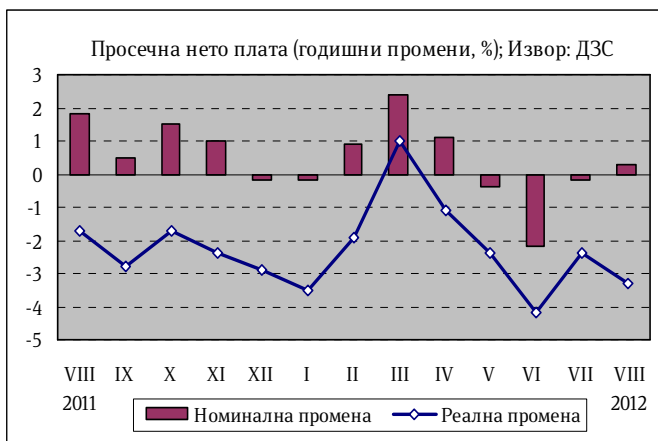
Најголем дел од невработените, односно 67,5% се од урбани средини (градско население), а 56,8% се мажи. Анализирани според степенот на образование, поголемиот дел односно 47,8% од невработените се неквалификувани или полуквалификувани, додека само 10,2% имаат вишо или повисоко ниво на образование. Гледано според возрасни групи, најголемиот дел или 55,6% од невработените припаѓаат на возрасната група 25-49 години. Според времето на чекање за вработување, 50,6% од невработените лица чекаат вработување од 1 до 7 години, додека 30% чекаат вработување 8 и повеќе години.

Плати

Согласно објавените податоци на Државниот завод за статистика, просечната месечна исплатена бруто плата по вработен во август 2012 година изнесува 30.777 денари, додека просечната месечна исплатена нето плата изнесува 20.965 денари.

На месечна основа, во август 2012 година просечната бруто плата бележи номинален раст од 1%, додека реално платата е пониска за 0,5%. Во истиот период, просечната нето плата номинално беше повисока за 0,9%, додека реалната плата забележа пад од 0,6%.

Во август 2012 година во однос на август 2011 година, просечната бруто плата забележа номинален раст од 0,2%, додека реално истата беше пониска за 3,4%, а нето платата забележа номинален раст од 0,3%, додека реално истата беше пониска за 3,3%.

Кумулативно, во првите осум месеци од 2012 година, просечната бруто плата забележа номинален раст од 0,1%, додека реално истата беше пониска за 2,3%. Во истиот период, просечната нето плата номинално беше повисока за 0,2%, додека реалната плата забележа пад од 2,2%.

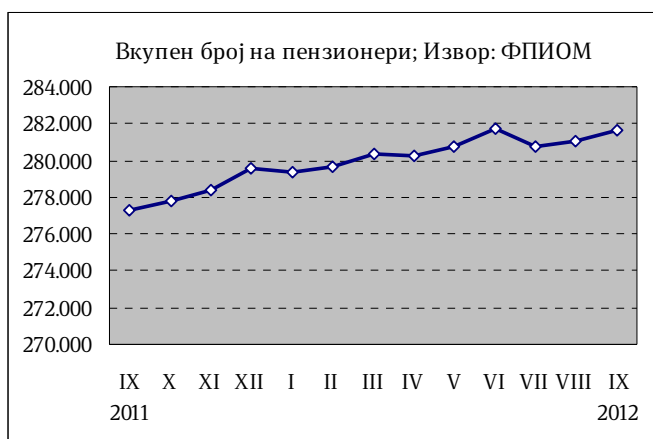
Највисок раст на просечната месечна бруто и нето плата по вработен во август 2012 година во однос на август 2011 година е забележан во дејностите: Стручни, научни и технички дејности (12,9% бруто плата и 15,2% нето плата); Земјоделство, шумарство и рибарство (6,5% бруто плата и 6,5% нето плата) и Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација (3,9% бруто плата и 3,7% нето плата).

Највисок раст на просечната месечна бруто и нето плата по вработен во август 2012 година во однос на јули 2012 година е забележан во дејностите: Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација (6,5% бруто плата и 6,5% нето плата); Рударство и вадење камен (4,9% бруто плата и 4,8% нето плата) и Објекти за сместување и сервисни дејности со храна (4,2% бруто плата и 4,2% нето плата).

Процентот на вработени кои не примиле плата во август 2012 година изнесува 2,5%, и е понизок за 0,6 п.п. во однос на истиот месец од претходната година, а во однос на јули 2012 година процентот на вработени кои не примиле плата е поголем за 0,5 п.п.

Пензии

Во септември 2012 година во Фондот за пензиско и инвалидско осигурување се евидентирани 281.649 пензионери, што претставува зголемување од 1,6% во однос на истиот месец од 2011 година. Во однос на август 2012 година бројот на корисници на пензија е поголем за 589 лица. Од вкупниот број пензионери, 56,8% се корисници на старосна пензија, 27% на семејна пензија и 16,2% на инвалидска пензија.

За исплата на пензии во септември 2012 година потрошени се 3.099,38 милиони денари, што претставува 52,8% од вкупните социјални трансфери¹.

Просечната пензија во септември 2012 година изнесува 11.187 денари, што на годишно ниво претставува зголемување од 1,5%. Соодносот на просечната пензија со просечната исплатена плата во август 2012 година (последни расположливи податоци) изнесува 51%.

¹ Категоријата социјални трансфери ги опфаќа пензиите, паричниот надоместок во случај на невработеност, социјалната помош и расходите за здравствена заштита.

5. Монетарен сектор

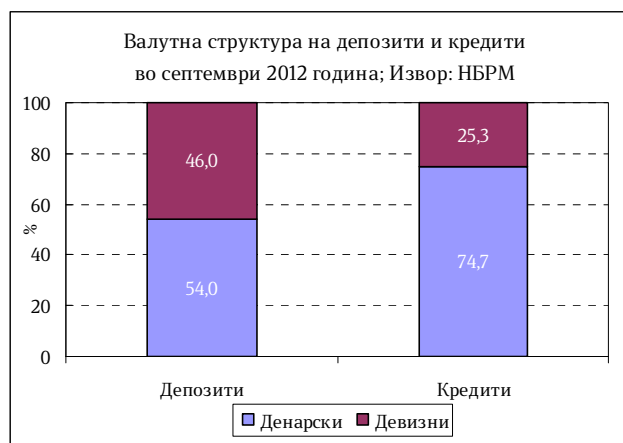
Примарни пари

Во септември 2012 година примарните пари² забележаа забрзан раст од 13,7% на годишна основа, во услови на раст на готовите пари во оптек од 10,6% и пораст на вкупните ликвидни средства на банките од 16,2%. На месечна основа, примарните пари забележаа пад од 0,5%, како резултат на падот на готовите пари во оптек од 2,8%. Вкупната ликвидност на банките се зголеми за 1,3%.

Во септември 2012 година, Народната банка ја задржа каматната стапка на благајничките записи на непроменето ниво од 3,75% имајќи ги предвид најновите макроекономски движења.

Депозитен потенцијал

Вкупниот депозитен потенцијал на банките³ во септември 2012 година забележа месечен пад од 0,3%, заради падот на депозитите на приватните претпријатија во странска валута од 6,7%, што доведе до пад на депозитите на претпријатијата од 2,5%. Депозитите на домаќинствата во однос на претходниот месец се непроменети. Од аспект на валутата, денарските депозити забележаа раст од 0,4%, додека девизните депозити се намалија за 1,2%.

На годишна основа, вкупните депозити во септември 2012 година го прекинаа трендот на забавување и остварија раст од 5,7%, наспроти 5,3% во август истата година.

Имено, депозитите на приватните претпријатија го забавија интензитетот на опаѓање на 3,4% (наспроти падот од 5,9% во август 2012 година). Депозитите на домаќинствата забележаа раст од 9,2%.

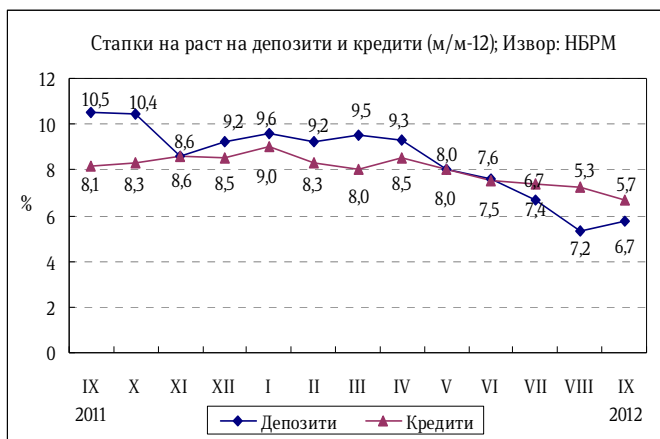
Од аспект на валутата, новото штедење е целосно во домашна валута во услови на раст на денарските депозити од 16,4% на годишна основа, додека депозитите во странска валута се намалија за 4,6%. Според рочноста, на годишна основа долгорочните депозити бележат раст од 24,2%, а краткорочните депозити се повисоки за 0,3%.

² Примарните пари се пресметани како збир од готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајна), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари)

³ Почнувајќи од јануари 2009 година депозитите вклучуваат пресметана камата

Кредити на банките

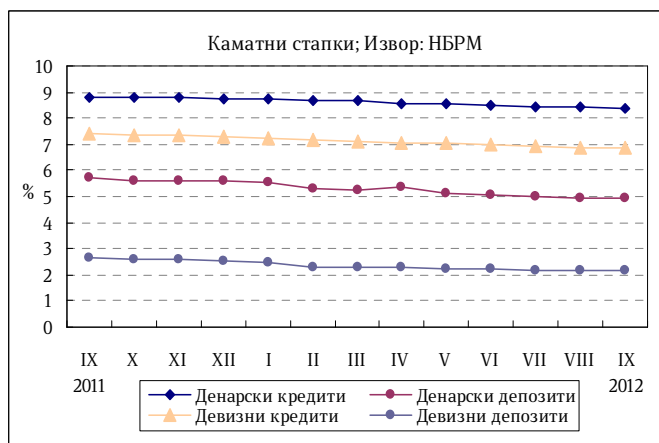
Во септември 2012 година вкупните кредити на банките кон приватниот сектор на месечна основа се зголемија за 0,2%, при што од аспект на валутната структура растот целосно се должи на повисоките денарски кредити за 1%, додека кредитите во странска валута забележаа пад од 2%. Кредитите кон домаќинствата бележат раст од 0,5% во однос на претходниот месец, додека кредитите кон приватните претпријатија се задржаа на нивото од претходниот месец.

На годишна основа, растот на вкупните кредити забави на 6,7% (наспроти 7,2% во август), во услови на забавен раст на кредитите кон приватните претпријатија од 6,4%. Кредитите кон домаќинствата забележаа раст од 6,7%. Од валутен аспект, денарските кредити бележат годишен раст од 9,3%, додека кредитите во странска валута се намалија за 0,6%. Од аспект на рочноста, пак, долгорочните кредити бележат годишен раст од 5,3%, додека краткорочните кредити се повисоки за 5,6%.

Каматни стапки на депозитни банки

Во септември 2012 година, вкупната каматна стапка на кредитите изнесува 8% и е пониска за 0,4 п.п. во однос на истиот месец претходната година. Каматната стапка на денарските кредити изнесува 8,4%, додека каматната стапка на девизните кредити изнесува 6,9%, односно истите се пониски за 0,4 п.п. и 0,6 п.п. во однос на истиот месец претходната година.

Вкупната каматна стапка на депозитите е намалена за 0,5 п.п. во однос на истиот месец претходната година и изнесува 3,4%. Каматната стапка на денарските депозити изнесува 4,9% што на годишна основа е пониско ниво за 0,9 п.п., додека каматната стапка на девизните депозити изнесува 2,2% или 0,5 п.п. под нивото од истиот месец минатата година.

Девизни резерви

Бруто девизните резерви на крајот на септември 2012 година изнесуваа 2.103,6 милиони евра и во однос на претходниот месец се пониски за 10,9 милиони евра, додека во однос на септември 2011 година девизните резерви се повисоки за 255,8 милиони евра.

Министерство за финансии

Сектор за макроекономска политика

www.finance.gov.mk

Извештајот го подготвија:

Анета Ацевска

Бојана Илиевска

Ѓоко Ѓорѓески

Копринка Сапунова

Неџати Куртиши

Ана Николова

Контролирал: Д-р Сања Киковска - Георгиевска

Одобрил: Јордан Трајковски

Скопје, ноември 2012 година